

کانون وکلای دادگستری منطقه فارس
Fars Bar Association

بسمه تعالی

رئیس محترم کمیسیون قضایی مجلس شورای اسلامی

باسلام

احتراماً با توجه به اینکه اصلاح قانون آیین دادرسی کیفری در مجلس شورای اسلامی در دستور کار قرار گرفته است، کانون وکلای دادگستری فارس، کهگیلویه و بویراحمد پیشنهادات ذیل را در باب اصلاح قانون مذکور به استحضار می‌رساند:

۱- با وجود اهتمام قانونگذار در ملغی کردن قوانین پراکنده و مغایر با قانون آیین دادرسی کیفری، موارد متعددی به ویژه در ارتباط با قانون مجازات اسلامی باقی است که نسخ صریح قوانین متعارض، ضرورت دارد. همچنین موادی از قانون مجازات اسلامی که سابق بر قانون آیین دادرسی کیفری تصویب شده، عیناً در قانون اخیرالذکر پیش بینی شده و بعضاً با تغییر برخی الفاظ جزئی در متن دو قانون امکان تفسیر را باز گذاشته است. از این جمله می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

الف) مطابق تبصره ۲ ماده ۱۳ قانون آیین دادرسی کیفری (اصلاحی ۲۴، ۰۳، ۱۳۹۴) مقنن امکان تعقیب کیفری متهمی که در زمان تعقیب و دادرسی به جنون دچار شده را پیش بینی کرده است. قطع نظر از آنکه ضابطه امکان تعقیب متهم در جرایم حق الناسی علی رغم عارض شدن جنون، دقیق نیست و از این حیث با شفافیت قانون و اصل تضمین حقوق اصحاب دعوا مغایر است، حکم تبصره مذکور با تبصره یک ماده ۱۵۰ قانون مجازات اسلامی که در جرایم حق الناسی، مطلقاً امکان تعقیب متهم مجنون در حین دادرسی را پیش بینی کرده است، در تضاد می‌باشد.

ب) مواد ۱۴۸ و ۱۴۹ قانون آیین دادرسی کیفری تقریباً همان مفاد ماده ۲۱۵ قانون مجازات اسلامی را تکرار کرده است. به نظر می‌رسد با توجه به آنکه حکم مواد مذکور مربوط به فرایند دادرسی کیفری است و علی القاعده می‌بایست در قانون شکلی یش‌بینی شود، ماده متناظر با آن در قانون مجازات اسلامی (ماده ۲۱۵) ملغی گردد.

۲- در ارتباط با دعوی خصوصی یا همان دعوی مطالبه ضرر و زیان ناشی از جرم که قانونگذار در فصل دوم قانون آیین دادرسی کیفری مواد ۸ تا ۱۹ را به پیش بینی احکام ناظر بر آن اختصاص داده است، ابهامات و خلأهای قانونی متعددی وجود دارد که سالهاست موجب تشتت در رویه قضایی شده و با پیش‌بینی سازوکارهای رعایت و تضمین حقوق بزه دیدگان که در ماده ۶ قانون آیین دادرسی کیفری به عنوان یکی از اصول حاکم بر آن پیش‌بینی شده است، مغایرت دارد.

الف) در باب جنایات و در خصوص امکان مطالبه خسارات ناشی از جرم مازاد بر دیه، علی رغم اختلاف آرای قضایی در دهه‌های گذشته، قانون آیین دادرسی کیفری در این خصوص ساکت است. ضرورت دارد مقنن در اصلاحات پیش رو این مهم را مورد توجه قرار دهد.

ب) با وجود پیش بینی مطالبه ضرر و زیان معنوی ناشی از جرم در ماده ۱۴ قانون آیین دادرسی کیفری، سازوکارهای دقیق چگونگی جبران این زیان در قانون مشخص نشده و محاکم قضایی در ارزیابی ضرر و زیان معنوی به ویژه زمانی که به صورت مالی صورت

www.farsbar.org

ساختمان مرکزی: شیراز خیابان قدوسی غربی بعد از کوچه ۱۶ - کد پستی: ۷۱۸۶۸۷۵۵۹۸ تلفن: ۰۷۱-۳۶۳۱۴۸۷۵-۳۶۳۱۴۹۱۷ نمابر: ۰۷۱-۳۶۲۱۴۹۹۶
ساختمان دادگاه: شیراز خیابان قصر دشت نبش کوچه ۴۴
ساختمان داوری و معاضدت: شیراز خیابان ملاصدرا خیابان شهید جمالی ساختمان پارس طبقه همکف واحد ۲
تلفن: ۰۷۱-۳۶۲۷۲۲۷۴
تلفن: ۰۷۱-۳۶۴۷۴۷۵۷

بسمہ تعالیٰ

.....: پیوست

کانون وکلای دادگستری منطقه فارس

Fars Bar Association

شماره: ۰۴۱۷۲۳۸۱۰۴۷۹

تاریخ: ۱۴۰۰/۰۶/۰۵

پیوست:

اساسی و حق آزادی شهروندان در انتخاب وکیل دادگستری است و قرار گرفتن وکیل در لیست مورد تایید رئیس قوه قضاییه علاوه بر آنکه مغایر با امنیت قضایی شهروندان است، ترجیح بلامرجه است بر حق دفاع وکلای دادگستری که دارای پروانه معتبر و کالت هستند و قانوناً حق اعلام و کالت در خصوص تمام متهمین در همه جرایم را دارند. ایرادهای مذکور به ماده ۶۲۵ قانون آیین دادرسی کیفری نیز وارد است و هر دو مقرر نیازمند بازنگری است.

ب) ماده ۱۹۰ قانون آیین دادرسی کیفری مقرر می دارد (متهم می تواند در مرحله تحقیقات مقدماتی یک نفر وکیل دادگستری همراه خود داشته باشد). مشخص نیست که ذکر عددی وکیل در ماده مذکور ناظر به حصر است یا اینکه مقنن به اعطای حق بهره مندی متهم از داشتن وکیل در مرحله تحقیقات مقدماتی نظر داشته است. با توجه به سابقه قانونگذاری به همین سیاق و اتخاذ رویه قضایی بر محدودیت بهره مندی از حق داشتن وکیل به تعداد یک نفر، ضرورت دارد در اصطلاحات پیش رو صرفاً به حق داشتن وکیل تصریح گردد. با توجه آنکه مرحله تحقیقات مقدماتی سنگ بنای پرونده های کیفری است، رعایت حقوق دفاعی متهم اقتضا دارد از محدودیت مذکور اجتناب شود. زمانی که مقنن اصل بهره مندی از حق داشتن وکیل را پذیرفته است، مقید کردن آن به تعداد معین، خلاف مراد مقنن بوده یا حداقل در رویه قضایی چنین برداشتی صورت گرفته است؛ موضوعی که توجیه عقلایی یا ضرورت عملی در مرحله تحقیقات مقدماتی ندارد.

۴- اصل تضمین حقوق اصحاب دعوا که در ماده ۲ قانون آیین دادرسی کیفری پیش بینی شده است اقتضا دارد در مواردی که تصمیم مقام قضایی موجب تضییع احتمالی حقوق اصحاب دعوا یا ایراد خدشه به موازن دادرسی عادلانه می شود، دارای ضمانت اجرا از قسم تضمین کننده امنیت قضایی شهروندان باشد. مواردی در قانون آیین دادرسی کیفری وجود دارد که چنین تضمینی لحاظ نشده است از جمله:

الف) به موجب ماده ۳۵۲ قانون آیین دادرسی کیفری دادگاه می تواند در موارد مصرح در آن ماده قرار غیر علنی بودن محاکم را صادر نماید. گرچه به اقتضای اصل قابل تجدید نظر بودن آرای محاکم (اعم از حکم و قرار) قرار مذکور باید قابل تجدید نظر خواهی باشد اما سکوت مقنن در خصوص این قابلیت، می تواند به نحو دیگری تفسیر شود؛ لذا با توجه به اصل علنی بودن محاکمات و ضرورت نظارت قضایی عالی بر عملکرد محاکم، لازم است قابل تجدید نظر یا فرجام بودن قرار غیر علنی شدن محاکم صراحتاً در قانون پیش بینی شود.

www.farsbar.org

ساختمان مرکزی: شیراز خیابان قدوسی غربی بعد از کوچه ۱۶ - کد پستی: ۷۱۸۶۸۷۵۵۹۸ تلفن: ۰۷۱-۳۶۳۱۴۹۱۷-۳۶۳۱۴۸۷۵-۰۷۱-۳۶۲۱۴۹۹۶ نمابر: ۰۷۱-۳۶۲۱۴۹۹۶
ساختمان دادگاه: شیراز خیابان قصر دشت نبش کوچه ۴۴ تلفن: ۰۷۱-۳۶۲۷۲۲۷۴
ساختمان داور و معاضدت: شیراز خیابان ملاصدرا خیابان شهید جمالی ساختمان پارس طبقه همکف واحد ۲ تلفن: ۰۷۱-۳۶۴۷۴۷۵۷

(ب) ماده ۳۷۲ قانون آیین دادرسی کیفری مقرر می‌دارد (قاضی دادگاه نباید پیش از اتمام رسیدگی و اعلام رای در خصوص برائت یا مجرمیت متهم اظهار نظر کند). نهی قانونگذار در این خصوص مبتنی بر رعایت اصل بی‌طرفی قضایی در رسیدگی‌ها است، اما سازوکار تضمین آن در قانون پیش بینی نشده است. لذا ضرورت دارد که مقنن صراحتاً پیش بینی کند که ساز و کار تضمین حقوق اصحاب دعوا در مورد مقرر مذکور چیست.

پ) مطابق ماده ۲۱۳ قانون آیین دادرسی کیفری تفهیم اتهام به کسی که به عنوان متهم احضار نشده از قبیل شاهد یا مطلع ممنوع است. این حکم که مطابق اصل برائت و رعایت حقوق دفاعی متهم در قانون پیش‌بینی شده، فاقد ضمانت اجرا و تضمین قانونی است و بسته قضایه مغایر با آن را فراهم می‌کند. ضروری است ضمانت اجرای تقض آن در قانون پیش‌بینی شود.

۵- در ارتباط با قراردادهای تامین کیفی و قرار نظارت قضایی که در فصل هفتم قانون آیین دادرسی کیفری پیش بینی شده است، اصلاحات زیر پیشنهاد می شود:

الف) مطابق ماده ۲۵۰ قانون آیین دادرسی کیفری، قرار تامین کیفری باید با شاخص‌های قانونی تناسب داشته باشد. گرچه قانونگذار در تبصره ماده مذکور اخذ تامین نامتناسب را موجب محکومیت انتظامی دانسته است، اما این موضوع نباید نافی حق اعتراض طرفین به ویژه متهم در پرونده‌های کیفری باشد. لذا پیشنهاد می‌شود، قرار تامین کیفری در هر صورت به ویژه در مورد صدور قرار وثیقه، قابل اعتراض باشد نه آنکه مطابق ماده ۲۲۶ قانون مذکور صرفاً در صورتی که منتهی به بازداشت متهم گردد، قابلیت اعتراض را داشته باشد.

۲۴۴ قانون آیین دادرسی کیفری پیشنهاد می‌شود.

پ) به موجب قسمت اخیر ماده ۲۴۲ قانون آیین دادرسی کیفری مدت بازداشت متهم در جرایم موجب مجازات سلب حیات از دو سال تجاوز نمی‌کند. مدت مذکور با واقعیت‌های قضایی در ارتباط با پرونده‌هایی مذکور که عمدتاً مدت بیشتری جهت رسیدگی به خود اختصاص می‌دهند، سازگار نیست. پیشنهاد می‌شود به طور استثنایی مدت مذکور به مدت یک سال قابل تمدید باشد و پس از آن مقام قضایی ملزم به فک و تبدیل قرار تامین متناسب باشد. در رویه فعلی محاکم پس از انتضای دو سال، قرار تامین کیفری از نوع وثیقه با مبالغ سنگین صادر می‌شود که عملاً قابل تودیع نیست که این رویه با روح حاکم بر قانون و اصل آزادی متهم در جریان رسیدگی مبتنی بر فرض برائت سازگار نیست. لذا پیشنهاد می‌شود (قانونگذار در باب قرار تامین کیفری جرایمی که مستوجب سلب حیات

شماره: ۰۴۱۷۲۳۸۱۰۴۷۹

تاریخ: ۱۴۰۴/۰۸/۰۵

پیوست:

کانون وکلای دادگستری منطقه فارس

Fars Bar Association

بسمه تعالی

است حداقل و حداکثر مبلغ وثیقه را در قانون پیش‌بینی نماید) تا حقوق شاکی و متهم محفوظ بماند و از اعمال سلیقه مقامات قضایی در نتیجه بی‌ضابطگی در قانون نیز جلوگیری شود.

ت) در خصوص قرارهای نظارت قضایی که بر اساس ماده ۲۴۷ قانون آیین دادرسی کیفری پیش‌بینی شده است، بند (پ) از این حیث که دارای وصف مجازات و محرومیت از اشتغال به شغل نیز می‌باشد، واجد اشکال اساسی است. این ایراد به ویژه در مورد کارمندان دولت و نیز سایر حرف از جمله وکلای دادگستری، سردفتران و کارشناسان دادگستری قابل طرح است و در رویه قضایی حتی به محرومیت از مشاغل که ارتباطی با جرایم ارتكابی ندارد، نیز توسعه پیدا کرده است. پیشنهاد می‌شود بند (پ) از عداد مصادیق قرارهای تأمین نظارت قضایی حذف شود.

۶- در رویه قضایی مستفاد از مواد ۳۵۰ و ۳۹۴ قانون آیین دادرسی کیفری اختلاف نظر وجود دارد که در جرایم در صلاحیت دادگاه کیفری یک در فرضی که متهم دارای وکیل تعیینی و یا تسخیری باشد رای دادگاه غیابی است یا حضوری؟ این اختلاف در شعب دیوان عالی کشور نیز وجود دارد. شایسته است در اصلاحات قانون صراحتاً موضوع مذکور روشن شود.

۷- بر اساس بند (ث) ماده ۴۵۰ قانون آیین دادرسی کیفری مقنن در جهت رعایت هرچه بیشتر اصل تناظر در رسیدگی با توجه به اهمیت موضوعات کیفری در جرایم مهمی که در آن بند پیش‌بینی شده بود، تعیین وقت رسیدگی را در دادگاه تجدید نظر الزامی کرده بود که با توجه به تورم پرونده‌های کیفری ارجاعی به آن محاکم و رفع اطاله دادرسی و بر اساس استجازه به عمل آمده از مقام رهبری، حکم مذکور به حالت تعلیق در آمد. عدم اصلاح این ماده مهم و اثرگذار در فرآیند دادرسی عادلانه پس از گذشت چند سال از زمان استجازه، توجه منطقی ندارد و ضرورت دارد در اصلاحات پیش رو مورد توجه قرار گیرد.

پیشنهادات مشروحه فوق جهت امان نظر اعضای محترم کمیسیون قضایی مجلس شورای اسلامی در اصلاحات پیش رو مربوط به قانون آیین دادرسی کیفری به حضورتان ایفاد می‌گردد.

باتجید احترام؛ دکتر هومان پارا

رئیس کانون وکلای دادگستری فارس، گنجینه و بویراحم

www.farsbar.org

ساختمان مرکزی: شیراز خیابان قدوسی غربی بعد از کوچه ۱۶ - کد پستی: ۷۱۸۶۸۷۵۵۵۸ تلفن: ۰۷۱-۳۶۳۱۴۸۷۵-۳۶۳۱۴۹۱۷ نمابر: ۰۷۱-۳۶۲۱۴۹۹۶
ساختمان دادگاه: شیراز خیابان قصر دشت نبش کوچه ۴۴
ساختمان داور و معاضدت: شیراز خیابان ملاصدرا خیابان شهید جمالی ساختمان پارس طبقه همکف واحد ۲
تلفن: ۰۷۱-۳۶۲۷۲۲۷۴
تلفن: ۰۷۱-۳۶۴۷۴۷۵۷